

2025 Yılıının İlk Çeyreğinde Azerbaycan Ekonomisi

Ekonomik büyümenin ana itici güçleri ticaret ve turizm oldu:

- 2025 Ocak–Mart döneminde ham petrol üretimi, 2024'ün aynı dönemine göre %4,2 geriledi; ancak Mart 2025'te aylık bazda (MoM) %9,8 arttı. Doğal gaz üretimi ise 2025'te yıllık (YoY) %3,1, Mart 2025'te aylık %8,9 yükseldi. İmalat sektörü yıllık bazda %1,4 daralırken, petrol imalatı %7,0 azaldı; petrol dışı imalat %0,5 arttı.
- 2025'in ilk üç ayında genel ekonomi %0,3 büyüdü; petrol üretimi %3,8 azalırken petrol dışı sektör %2,5 yükseldi.
- İnşaat sektörü yıllık %9,6 daralarak büyümeye -0,2 yüzde puan (yp) katkı yaptı. Turizm sektörü, yerleşiklerin yurt içi seyahatleri sayesinde %12,5 genişledi. Perakende ticarete, gıda dışı segment %6,3 yıllık artış gösterirken gıda–içecek–tütün %1,7 yükseldi. Gıda dışı kalemler içinde elektronik (bilgisayarlar, telekomünikasyon ekipmanları ve baskı ürünleri) ile farmasötik ve tıbbi ürünler sırasıyla %15,1 ve %9,1 ile en yüksek artışları kaydetti.

Enflasyon, AMB/CBAR hedefinin üst sınırının altında kaldı:

- Mart 2025'te fiyat düzeyi bir önceki aya göre %0,6 arttı; yıllık enflasyon %5,9 oldu.
- Tüketim sepetindeki 508 ürün ve hizmetin %83,5'inde (424 kalem) yıllık bazda fiyatlar arttı, %10,6'sında düştü, %5,9'unda değişmedi. Mart 2025'te çekirdek enflasyon %4,5 seviyesine yükseldi.
- Sepet bileşenlerine göre: gıda fiyatları %6,5 arttı ve manşet enflasyona 2,8 yp katkı yaptı. Gıda dışı fiyatlar %2,8, hizmetler %7,5 arttı; manşete katkıları sırasıyla 0,7 yp ve 2,4 yp oldu.

Petrol–gaz dışı ihracat, üçüncü ay sonunda yıllık bazda %14,6 genişledi:

- 2025'in ilk üç ayında toplam ihracat %6,7 arttı; (altın hariç) ithalat %6,8 yükseldi. Sonuç olarak dış ticaret fazlası %68,2 azalarak 722 milyon ABD dolarına geriledi.
- Doğal gaz ihracat gelirleri %25,9 arttı. Satılan ham petrol miktarı %7,3 yükselse de, ton başına ham petrol fiyatındaki %11,1 düşüş nedeniyle petrol ihracat gelirleri %4,4 azaldı.
- İthalattaki artışa başlıca katkılar altın, yakıtlar ve gıda kalemlerinden geldi:
- Taşıt araçları (yedek parçaları dahil) ithalatı yıllık %5,4 artarak 493,6 milyon ABD dolarına ulaştı. Hibrit araç girişleri adet bazında 2,8 katına, tutar bazında %69,5'e yükselirken; elektrikli araç ithalatı adet bazında %48,4, tutar bazında %55,9 geriledi. Toplam otomobil ithalatı dolar bazında yıllık %10,9 artsa da, hibrit ve elektrikli araçlar dışındaki otomobillerin sayısı %18,1, (tutar bazında %11,1) azaldı.

- Kimyasal ürünler ithalatı yıllık %0,7 arttı. Alt kırımlarda artışı en çok plastikler (%5,7) ve inorganik kimyasallar (%23,8) destekledi. Buna karşılık ilaçlar (-%4,2) ve organik kimyasallar (-%33,9) geriledi.
- Gıda ürünleri ithalatı %8,3 yükseldi; artışta süt ürünleri (%51,5), tahıllar (%19,8) ve kahve & çay ürünleri (%89,5) etkili oldu. Buna karşılık yağlar ve yağ ürünleri (-%14,7) ile şeker ve şekerleme sanayi ürünleri (-%6,9) gıda ithalatına aşağı yönlü katkı yaptı.
- CBAR (Azerbaycan Merkez Bankası) rezervleri, 2024 sonuna göre %0,6 artarak 11.026,5 milyon ABD dolarına ulaştı.
- Stratejik döviz rezervleri, 2024 sonuna kıyasla %3,9 artarak 73,8 milyar ABD dolarına yükseldi.

Kredi büyümesi istikrarlı bir tempoyla sürdü; sigorta primi artışını birikimli hayat yönlendirdi:

- Mart 2025'te bankacılık sektörünün toplam aktifleri yıllık %12,2 artarak 154,9 milyar oldu. Artışın başlıca sürükleyicileri yatırım menkul kıymetleri (+%37,1), krediler (+%14,6) ve nakit (+%17,2) idi. Buna karşın Merkez Bankası nezdindeki alacaklar (-%18,9) ve finansal kuruluşlar nezdindeki mevduatlar (-%27,6) geriledi. Tedavüldeki Merkez Bankası bonoları yıllık %95,9 azalırken, Hazine menkul kıymetleri %26,2 genişledi.
- Ticari kredi portföyü %13,1 büyüdü; portföyün en hızlı büyüyen alt kalemi olan bireysel girişimci kredileri %24,3 arttı. Aynı dönemde tüketici kredileri %20,5 büyüdü. Konut kredisi portföyü, Mart 2025'te 2024'ün aynı ayına göre %15,4 genişledi.
- Toplam NPL oranı %1,6 ile 2024 Aralık'a kıyasla +0,1 yüzde puan (yp) daha yüksek gerçekleşti. Zarar karşılıkları 188,0 milyona geriledi.
- Mevduat tabanı, Mart 2024'te yıllık %9,0 artarak 140,5 milyar oldu. Vadesiz mevduatlar %0,9 artarken, vadeli mevduatlar %22,5 yükselerek 117,0 milyara ulaştı. Finansal olmayan şirket mevduatları %1,1 arttı; paralelinde finansal mevduatlar %45,4 yükseldi. Hanehalkı mevduatı %14,6 artış gösterdi.
- Toplam mevduat portföyünün dolarizasyon oranı %41,7 oldu; 2024 sonuna göre -3,2 yp geriledi. Vadeli mevduat dolarizasyonu -1,4 yp düşerken, vadesiz mevduat dolarizasyonu 2024 sonuna kıyasla +6,4 yp arttı.
- Bankacılık sektörünün özsermaye kârlılığı (ROE) %14,7 (Mar 2024: %19,8). Toplam net kârın Mart 2025 özkaynaklarına oranı olarak hesaplanmıştır. Daha yüksek kârlılık hem faiz hem faiz dışı gelirlerden kaynaklanırken, faiz ve faiz dışı giderler kârlılıktaki artışı dengelemiştir. Faiz gelirleri yıllık %17,9, faiz dışı gelirler %7,4 artmıştır.
- Mart 2025'te toplam sigorta primleri yıllık %7,0 yükseldi.

- Brüt primler 399,1 milyon oldu. Hayat sigortası primleri pazarın yarısını oluşturdu; toplam primler içinde birikimli hayat (endowment) payı %42,2. Endowment, hayat sigortasındaki artışı %14,7 büyüme ile sürükledi.
- Hayat dışı sigorta %0,2 azaldı; daralmanın ana sürükleyicisi zorunlu segment (-%9,8) oldu.
- Oto sigortasında gönüllü ve zorunlu segmentler sırasıyla %18,4 ve %4,1 büyüdü.
- Gönüllü sağlık sigortası primleri %8,5 arttı.

12 Mart 2025'te CBAR, refinansman oranını %7,25'te sabit tuttu:

- Faiz koridorunun alt bandı %6,25, üst bandı %8,25 seviyesinde korundu.
- Karar, gerçekleşen ve tahmin edilen enflasyonun hedef aralıkta ($4\pm 2\%$) olması ve makroekonomik eğilimlerin analizi temelinde alındı.
- CBAR, kamu hesaplarındaki azalışın geçen yılın sonunda bankacılık sektöründeki likiditeye olumlu etki yaptığını belirtti.
- Şubat 2025'te, para politikasının operasyonel çerçevesini iyileştirmek amacıyla düzenleyici değişiklikler yapıldı.
- Bunlar arasında, bir gün vadeli (standing) mevduat kolaylığı ve ters repo işlemlerinin vadesinin 24 saatten "gecelik"e çevrilmesi ve bono ihalelerinde asgari katılımcı sayısı şartının kaldırılması yer aldı.
- CBAR, mevcut jeopolitik gerilimler ve ticaret savaşlarının tetiklediği uluslararası emtia piyasalarındaki olası fiyat oynaklığının enflasyonist baskı yaratabilecek bir risk olduğuna dikkat çekti.
- CBAR'a göre, özellikle döviz kuru değişimleri ve bazı ülkelerdeki tarife artışlarının neden olduğu yüksek küresel belirsizliğin etkisini değerlendirmek, faiz koridoru parametrelerinde değişiklik yapmaya ara verilmesini gerektirmektedir.
- Başlıca yurt içi enflasyonist riskler, harcama aktivitesindeki artış ve toplam talepte aşırı büyümedir.
- Bir sonraki faiz kararı, gerçekleşen ve öngörülen enflasyonun karşılaştırılması ile dış ve iç risk faktörlerinin dinamikleri temelinde belirlenecektir.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

